

Szakiskolás tanulók közismereti tantárgyi teljesítményének összehasonlítása versenyvizsgák keretében

2005–2010

A szakiskolások számára szervezett közismereti tanulmányi versenyek többéves hagyománya jóval az összefoglalónkban átfogott időszakot megelőzően kezdődött. Lényeges szerkezeti változást a számítástechnika tantárgy megjelenése (2003/2004-es tanév) jelentett csupán.

E tantárgy szakiskolások számára szervezett országos versenyének közvetlen előzménye egy regionális (Észak-Alföld) versenysorozat volt, amelyre már a második évben jelentkeztek az ország más (például: Dél-Dunántúl) részeiből is. E verseny kezdeményezője és lebonyolítója az Informatika–Számítástechnika Tanárok Egyesületének Északkelet-magyarországi Regionális Csoportja volt, amely 2000 februárjában hagyományteremtő céllal számítástechnika alkalmazói versenyt hirdetett a szakiskolák 9. és 10. évfolyamain tanuló diákok részére. Hiánypótló volt ez a kezdeményezés, hiszen számítástechnikai, informatikai versenyeken korábban elsősorban gimnáziumi és szakközépiskolai tanulók mérhették össze tudásukat. A kezdeményezés sikerét mutatta, s az egyre nagyobb érdeklődés indokolta, hogy a következő évben országos versennyé bővült az addig regionális verseny. A verseny kezdeményezői, szervezői voltak:

- Kónyáné Tóth Mária – az ISZE régióvezetője, a Suliszerviz Pedagógiai Intézet igazgató-helyettese,
- Molnár Csaba – az ISZE alelnöke, a Suliszerviz Pedagógiai Intézet képviselője
- Szalay Sándor – az ISZE elnöke, a Suliszerviz Pedagógiai Intézet szakembere.

A 2005 előtti években szervezett közismereti tanulmányi verseny kezdett „belterjessé” válni mind a szervezést, előkészítést végzők, mind a résztvevő intézmények oldaláról, pedig jelentősége a magyarországi szakképzésfejlesztésben vitathatatlan volt. Ezért a korábbi versenyek szervezői, versenybizottsági tagjai a számítástechnika alkalmazói verseny bizottságával összefogva készítette elő 2005-ben – immár a számítástechnika tantárggyal kibővítetten – az országos versenyt. Ez a verseny szervezésében és kiírásában is jelentősen eltért a korábbi évek hagyományaitól, így összefoglalónkat ezen időszakkal kezdődően készítettük el.

A verseny hagyományosan a szakiskolák kezdő évfolyamain tanuló, az országos tantárgyi tanulmányi versenyek látóköréből kieső, de egy-egy közismereti tantárgyban kiemelkedő eredményt felmutató tanulók számára biztosítja a megmérettetés lehetőségét, ezáltal ösztönözve őket a nagyobb teljesítményre is.

Feltételek

A versenysorozat meghirdetője – az utolsó tanévet leszámítva – minden évben az Oktatási és Kulturális Minisztérium volt, de a lebonyolítás feltételeinek biztosításához minisztériumi források csak az első két, illetve az utolsó tanévben álltak rendelkezésre. A hiányzó források megteremtésében – a lebonyolításban mindvégig közreműködő Suliszerviz Pedagógiai Intézet munkatársai mellett – jelentős szerepet vállalt az első két évben az Informatika–Számítástechnika Tanárok Egyesülete, majd a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, amely több éven keresztül a legjelentősebb anyagi támogatója volt a versenysorozatnak.

Az egyes évek versenykiírásait a **Kiírások** mappában mellékeljük.

Az országos versenybizottság, azaz a verseny lebonyolításának legfőbb mozgatója minden érintett tanévben azonos összetételű volt. Tagjai:

- Kónyáné Tóth Mária,
- Molnár Csaba,
- Szalay Sándor.

A verseny lebonyolításának támogatására, a folyamat nyilvánosságának biztosítására létrehozott honlapot kezdetben az Informatika–Számítástechnika Tanárok Egyesülete működtette, majd (az egyesület e versenytől való távolmaradását követően) a Suliszerviz Oktatási és Szakértői Iroda (a Suliszerviz Pedagógiai Intézet fenntartója) portáljára került át a tartalom.

A www.suliszerviz.com oldal a verseny résztvevői számára megszokottá vált, így szinte minden évben van olyan intézmény, amely a nevezését ugyan nem küldi el, de a továbbküldésre érdemes tanulói dolgozatát már igen, hogy azok a regionális fordulóban megmérkőzhessenek a többiekkel.

A verseny felhívását – a legutóbbi évet kivéve – az Oktatási és Kulturális Minisztérium honlapján történt megjelenést követően jelentettük meg a honlapunkon is, illetve (postai és/vagy elektronikus) levélben tájékoztattuk az érintett intézményeket a versenyen történő részvétel lehetőségéről. Az értesítéssel egyidejűleg indítottuk el az adott évi verseny honlapját is.

A számítástechnika adta lehetőségeket kihasználva történik a verseny lebonyolítása is. Az oktatási intézményekben a verseny koordinátorai és a felkészítő tanárok az évek során fokozatosan alkalmazkodtak a verseny lebonyolítási rendjéhez, így az – a kezdeti döccenőket leszámítva – lényegében fennakadás nélkül működik. A szakképző intézmények folyamatos átalakulása következtében minden évben kiesett néhány korábbi, de örömmel láttunk számos új intézményt is a nevezők körében. A szakiskolai feladatot ellátó intézmények közel fele minden évben nevezett a versenyre, ami – a célcsoport közismereti tantárgyi méréseken mutatott eredményeit tekintve – megelégedésünkre szolgál.

A nevezések során az egyes intézmények különböző stratégiákat követve küldik el az adatokat. Az intézmények egy része – kihasználva a lehetőséget – szinte minden tantárgyból teljes osztálylétszámokat ad meg, de a többség csak a regisztrációhoz elegendő néhány fő részvételét jelzi. Abban is különböznek az intézményi stratégiák, hogy miként kezelik a tagintézmények jelentkezését, azaz vannak, akik összesített létszámot adnak meg, de olyan eset is akad, ahol minden tagintézmény önállóan jelentkezik. Erre figyelemmel szabad csupán elemezni a nevezett tanulók, illetve a nevező intézmények számát.

Tekintettel arra, hogy a verseny első fordulójában mindenki a saját intézményében írta meg a dolgozatát, nem okozott problémát a lebonyolításban az sem, ha valamely intézmény a jelzettnél nagyobb létszámú tanulócsoporthal íratta meg a dolgozatokat. A feladatlapokat az interneten tesszük közzé, így minden intézmény azonos időpontban és azonos formában tudta megtekinteni azokat, majd sokszorosította a versenyzők tényleges számának megfelelően. A jelszóval védett állományokkal való visszaélésről nem érkezett hozzánk visszajelzés.

Jelentős tartalmi változást hozott a 2006/2007-es tanévi versenykiírás abból a szempontból, hogy – anyagi és pedagógiai megfontolások alapján – a korábban hat tantárgyban meghirdetett versenyben összevontuk a *fizika* és a *matematika*, illetve az *irodalom* és a *magyar nyelv és helyesírás* tantárgyakat, azaz ettől kezdve négy tantárgyban (tantárgycsoportban) került megrendezésre a verseny. Az összevontás azokban az intézményekben váltott ki kisebb felzúdulást, amelyek csak az érintett tantárgyak egyikében voltak eredményesek, mert úgy érezték, nem tudják a komplexebb elvárásoknak megfelelően felkészíteni tanítványaikat. A 2005/2006 évi versenyben nevező intézmények mintegy harmadát érintette a változás, hiszen az összevont tantárgyaknak csupán egyikéből neveztek tanulókat.

Többen kifogásolták, hogy a versenykiírás nem rögzíti egyértelműen, a versenyen a szakiskolák 9–10. évfolyamain tanulók vehetnek részt, így a legutolsó kiírásban már ezt is egyértelműsítettük, ami valamennyivel szintén csökkentette a jelentkezők számát. Mások ezt indokolatlan korlátozásként értékelik, mert álláspontjuk szerint a diákok akkorra lesznek igazán motiváltak, amikor az elméleti alapozáson már túl vannak. A változás minden bizonnyal kihatott a legutolsó verseny első fordulójának eredményeire is, de ennek tényszerű alátámasztására nem rendelkezünk elegendő adattal, hiszen a korábbi években nem vizsgáltuk, hogy a résztvevők melyik évfolyamra járnak.

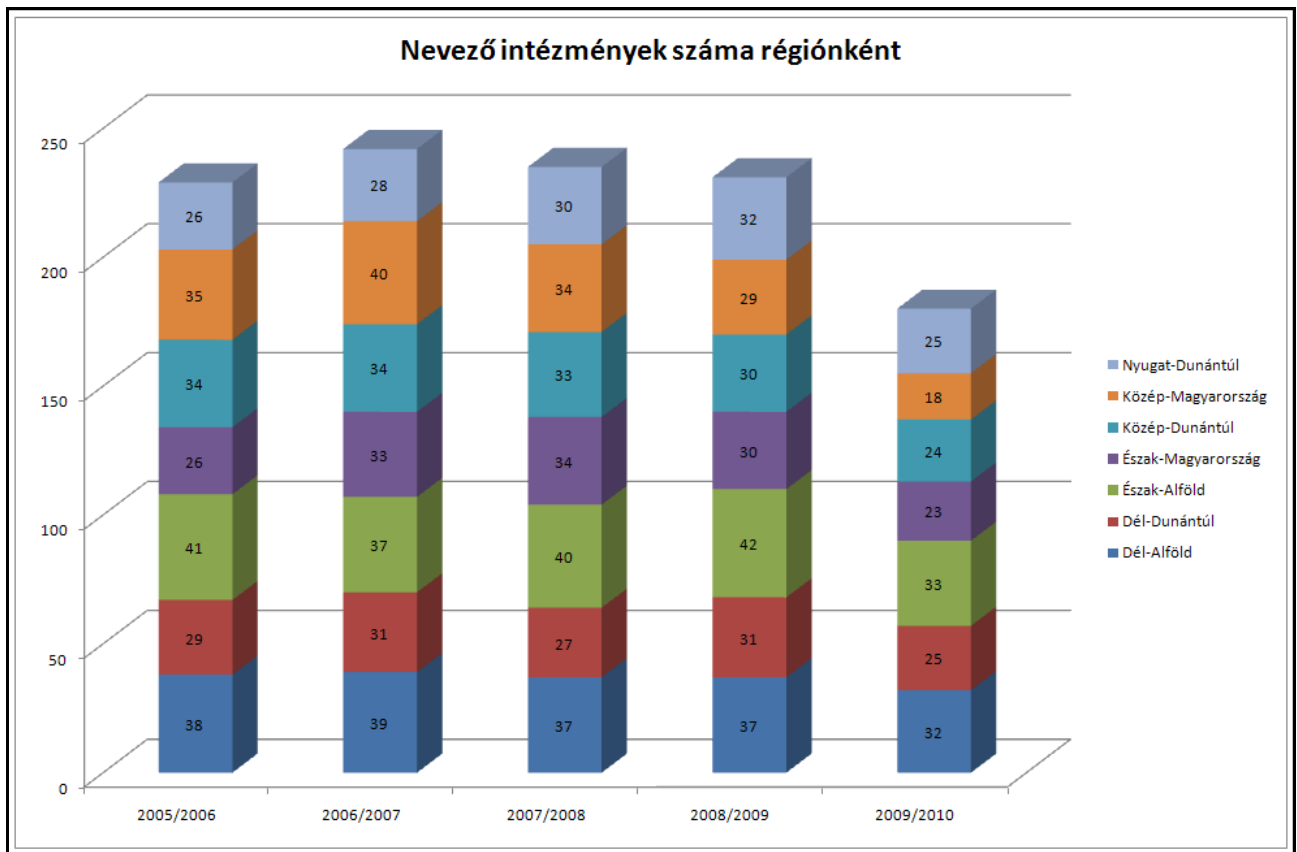
Nevezések

Minden évben összesítettük a nevezéseket, illetve azokról különböző kimutatásokat készítettünk (lásd a 3–4. oldal diagramjait). A diagramok alapjául szolgáló táblázatokat a Nevezés mappában mellékeljük.

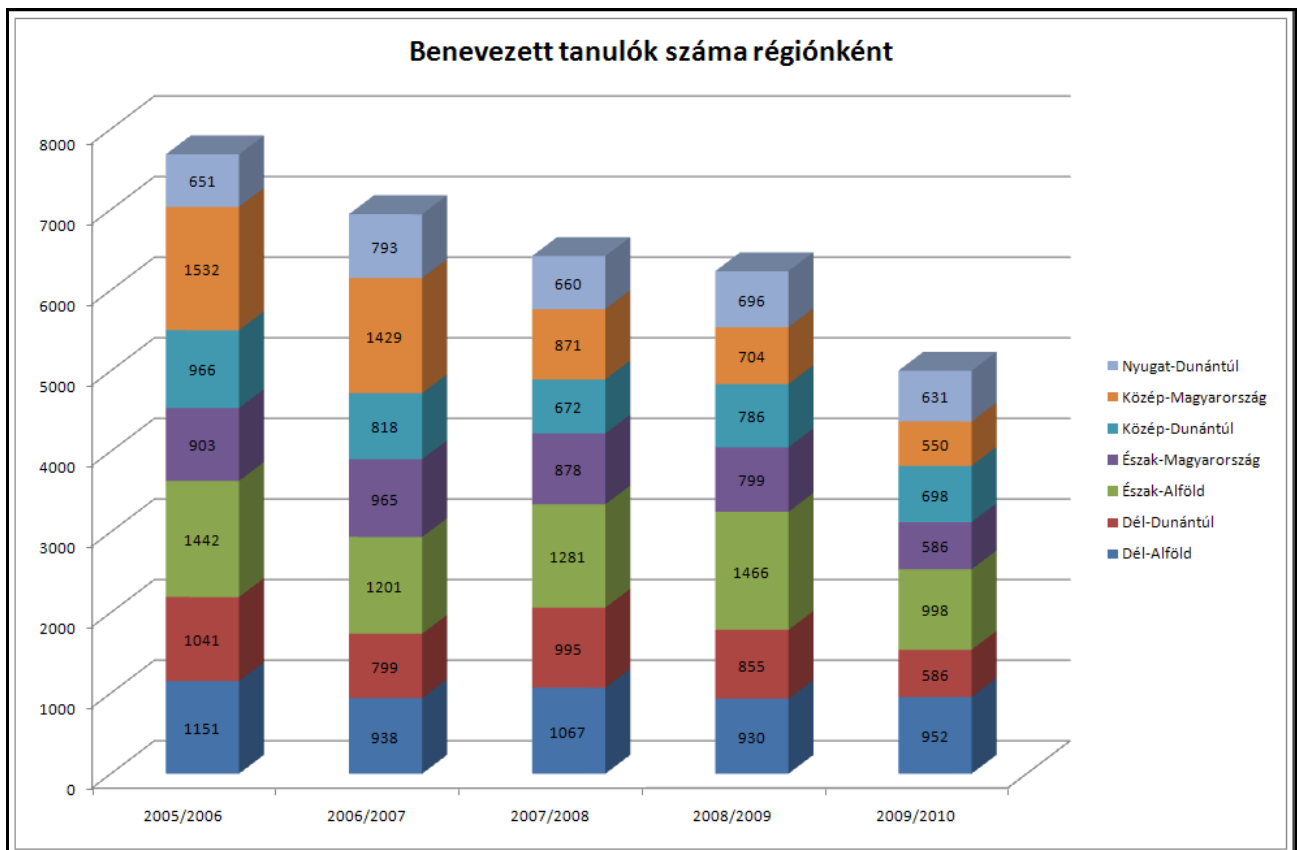
A verseny nevezési rendszere

- átfedés lehet az egyes tantárgyakra benevezett tanulók között;
- a megadott létszámtól való eltérés nem jár semmiféle következménnyel;
- a verseny információi nyilvánosak, tehát a nem nevező intézmény csak a közvetlen tájékoztatás lehetőségét veszti el

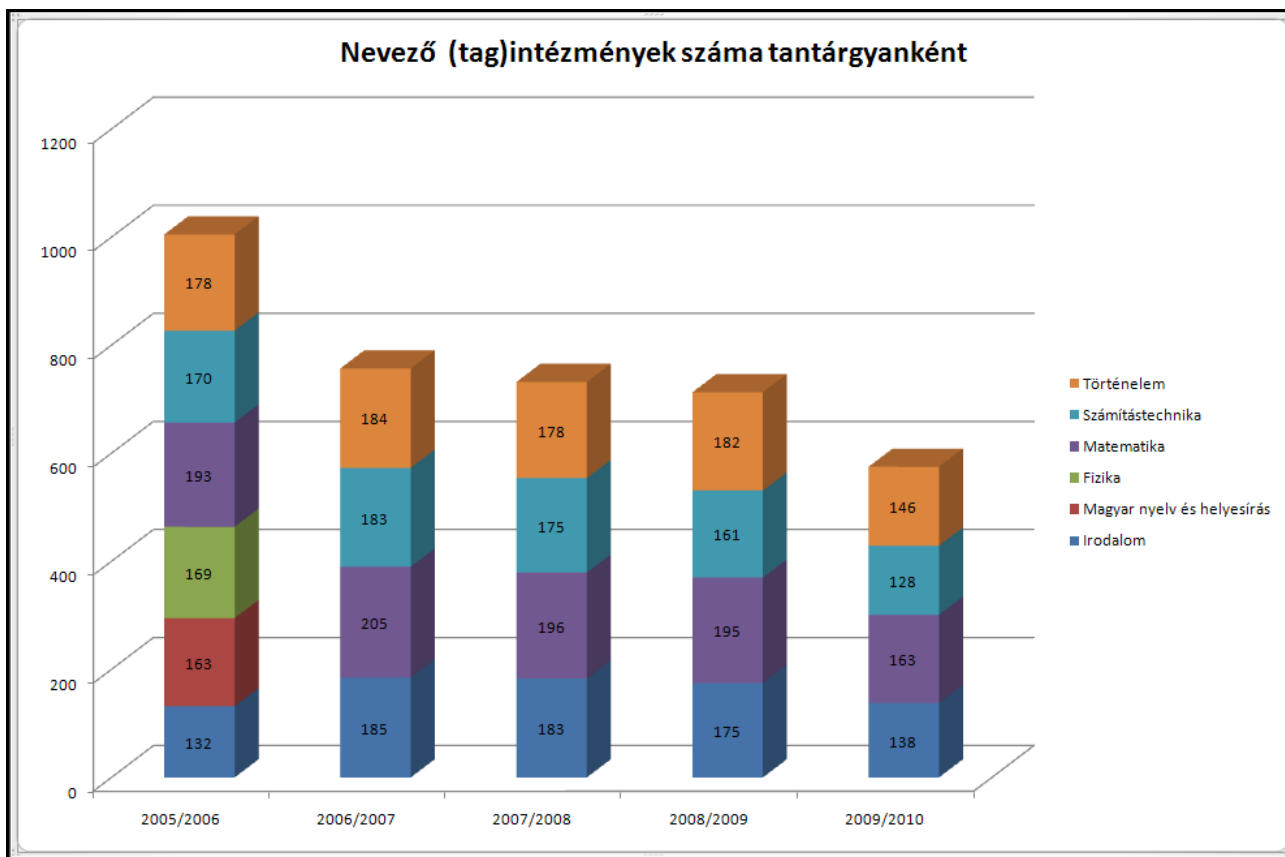
következtében csupán korlátozott következtetésekre alkalmas adatokat egymás mellé állítva megnézhetjük az egyes évek jellemzőit.

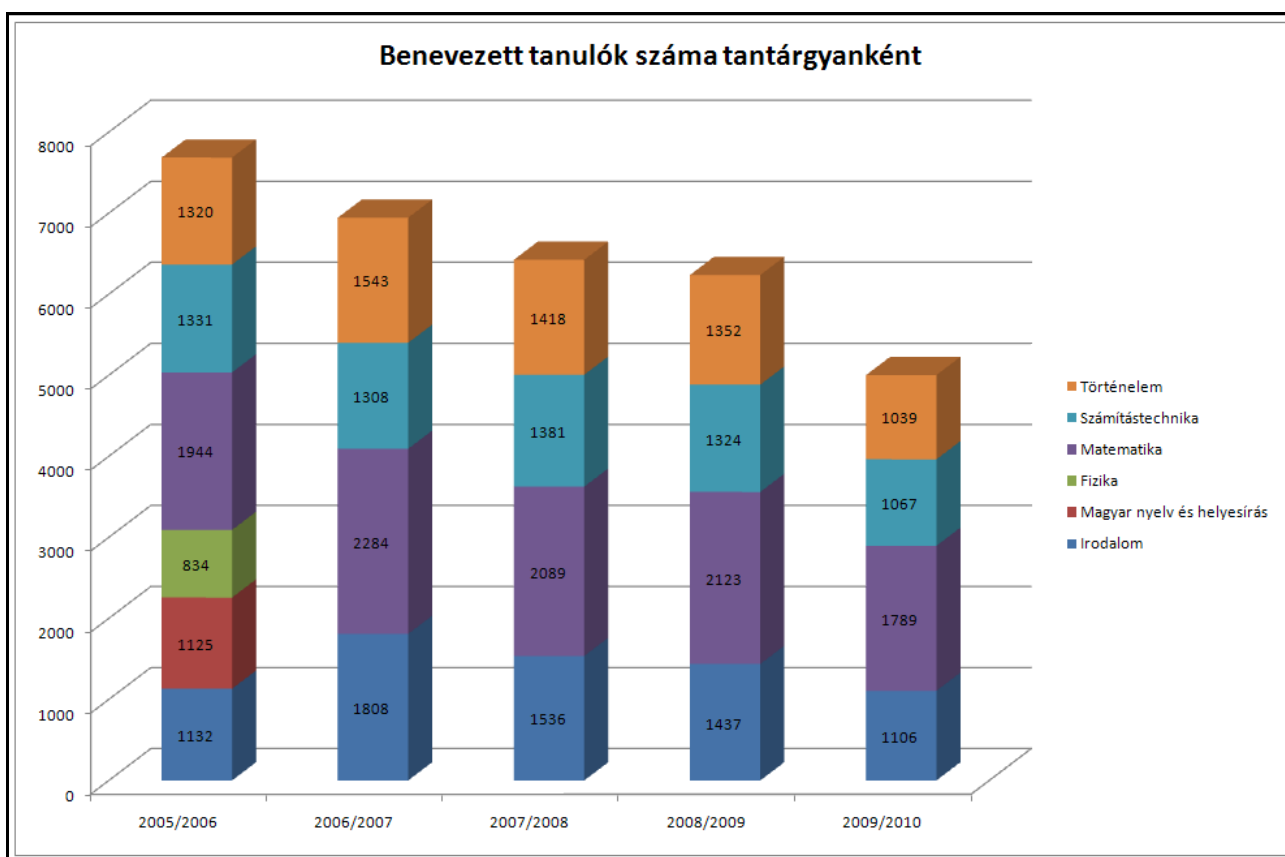
1. diagram

2. diagram

3. diagram

4. diagram

A szakképzés tartalmi és szerkezeti változását alaposabban ismerők számára – a jelzett korlátokat figyelembe véve – az összehasonlításra is módot adnak a következő diagramok, továbbá mutatják a verseny iránt megnyilvánuló érdeklődést.

Az utolsó év adatai annyiban rendhagyóak, hogy a verseny meghirdetésére csak jelentős késéssel kerülhetett sor, továbbá a meghirdetés nem a szokott módon történt, azaz a felhívás nem jelent meg az Oktatási és Kulturális Minisztérium honlapján. Nem állítjuk, hogy az előző évek átlagához képest mintegy 25%-os csökkenés a nevező intézmények és a nevezett tanulók számában csak ennek tudható be, de a hatása megkérdőjelezhetetlennek tűnik.

Amennyiben eltekintünk az előző bekezdésben jelzett anomáliától, a versenyre nevező intézmények száma lényegében változatlan szinten mozgott, de a benevezett versenyzők számában sincsenek jelentős különbségek. A nevezések száma alapján a versenybizottság megerősítve érzi magát abban, hogy a korábbi években hat tantárgyból álló versenyt csupán négy tantárgyban hirdette meg, hiszen az egyes tantárgyakban indulók száma kiegyenlítősebbé vált, illetve – az átfedések is figyelembe véve – a versenyzők száma sem csökkent jelentősen.

Vélhetően a szakiskolai oktatás közismereti követelményeivel magyarázható a matematika tantárgyi jelentkezők kiugróan magas száma. Különösen figyelemre méltó az eltérés az anyanyelv és a történelem tantárgyi versenyre nevezettek adataival összehasonlítva. Érdemes figyelmet fordítani arra is, hogy nevező intézmények, illetve a nevezett tanulók számában is jelentős különbségek mutatkoznak az egyes régiók között. Ennek magyarázatára jóval több szempontot érdemes figyelembe venni, de mindenképpen rámutatnak a számok arra is, hogy melyik területen mennyire tartják fontosnak a közismereti tantárgyakban is megjelenő versengés lehetőségét.

A verseny lebonyolítási rendje szinte minden évben azonos volt. Az alábbi táblázatban összefoglalt tartalmi jellemzőktől egyetlen esetben sem térünk el, de az időrenden egy-egy alkalommal változtatni kellett. A változtatásokhoz kapcsolódó visszajelzésekből vált nyilvánvalóvá számunkra is, hogy az intézmények jelentős részében a tehetséggondozás alkalomszerű, csupán a meghirdetett versenyek második–harmadik fordulójára korlátozódik.

<i>Tantárgy</i>	<i>Iskolai forduló</i>	<i>Regionális forduló</i>	<i>Döntő</i>
Irodalom – Magyar nyelv és helyesírás	December eleje (második hétfő) írásbeli 60 perc	Február vége (utolsó péntek) írásbeli 90 perc	Április közepe (péntek–szombat) írásbeli: 90 perc és szóbeli: 10–15 perc
Matematika – Fizika	December eleje (második kedd) írásbeli 60 perc	Február vége (utolsó péntek) írásbeli 90 perc	Április közepe (péntek–szombat) írásbeli: 90 perc és kísérlet: 60 perc
Számítástechnika (alkalmazói szint)	December eleje (második szerda) írásbeli 60 perc	Február vége (utolsó péntek) gyakorlati 90 perc	Április közepe (péntek–szombat) írásbeli: 60 perc és gyakorlati: 90 perc
Történelem	December eleje (második csütörtök) írásbeli 60 perc	Február vége (utolsó péntek) írásbeli 90 perc	Április közepe (péntek–szombat) írásbeli: 90 perc és szóbeli: 10–15 perc

Iskolai forduló

A versenysorozat első fordulóját minden tanuló a saját intézményében teljesítette a kijelölt nap délutánján. A fordulóra összeállított és jelszóval védett feladatsorokat az érdeklődők – az adott tantárgyi verseny napján korábban reggeltől – a verseny honlapjáról (<http://www.suliszerviz.com>) tölthették le. A megnyitáshoz szükséges jelszót a nevező intézmények kapcsolattartói általában egy héttel korábban megkapták. Ugyancsak az interneten keresztül juthattak hozzá – a versenyt követő napon – a javítási útmutatóhoz, illetve a feladatsor megoldásához, továbbá a feladatsor jelszóval már nem védett változatához. Az iskolai fordulók esetében gyakran előfordult, hogy egy-egy versenyző több tantárgyból is próbára tette tudását, hiszen a tantárgyi versenyek nem egy napon voltak.

A versenybizottsághoz eljutott több visszajelzés utal arra is, hogy intézmények jelentős részében a pedagógusok az általunk összeállított feladatsort egyfajta mérőeszközként kezelik, azaz teljes évfolyamokkal, tanulócsoportokkal megoldatják, hogy visszajelzést kapjanak tanulóik teljesítményéről egy országosan megoldott feladatsor alapján. Természetesen tisztában vagyunk azzal, hogy a versenyre kidolgozott feladatsorok mérésre történő felhasználása milyen problémákat vet fel, de a tényt munkánk eredményességének egyfajta visszajelzésekként értékeljük.

Ugyanakkor e tény sem változtat azon a hozzáállásunkon, hogy a feladatsorok összeállításánál a versengést és nem a mérést helyezzük középpontba.

A versenybizottság, illetve minden tantárgyi bizottság tagjai fontosnak tartják, hogy a verseny során az indulók lexikális (bemagolt) tudása helyett a szöveg értésére, a tanultak alkalmazására helyezik a hangsúlyt. Egy egyéni verseny esetében nem várható el a kompetenciák mindegyikének egyenlő súlyú kezelése („mérése”), de feladatsorainkban minden esetben előfordul az adott helyzetben rendelkezésre álló információk alapján történő feladatmegoldás értékelése.

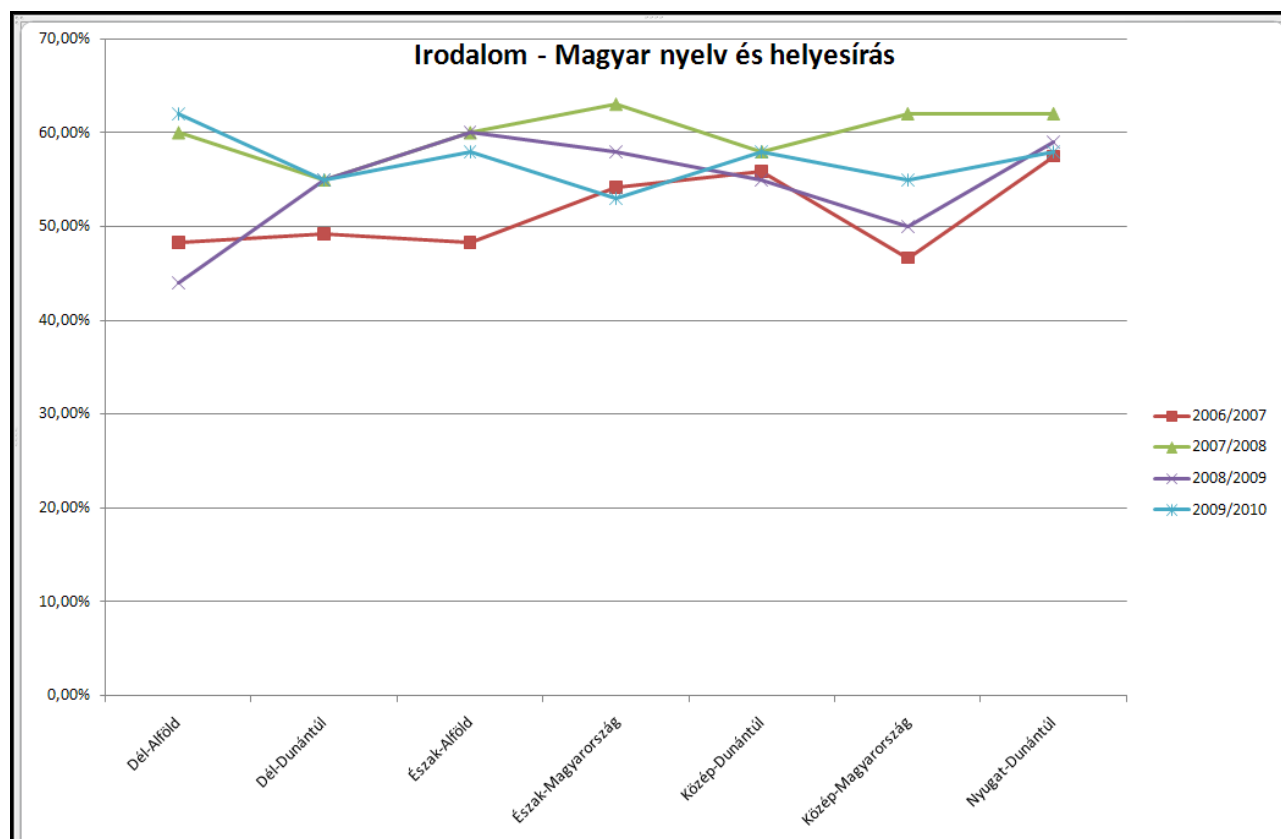
Fontosnak tartjuk megjegyezni, hogy az iskolai forduló bevezetése, országosan egységes feladatsor alapján történő lebonyolítása saját kezdeményezésünkre történt, még a jelen elemzést megelőző időszakban. A célunk mindössze annyi volt vele, hogy már a verseny kezdeti szakaszában biztosítsuk a feladatsorok és az értékelésük egységét. (A versenysorozat korábbi szakaszában éppen abból fakadt a legtöbb probléma, hogy az iskolai kiválasztás rendszere esetleges volt.)

A forduló dolgozatait az intézmények pedagógusai javítják, majd a versenykiírásban meghatározott teljesítményt (általában 55%-ot) elérteteket továbbbíjtják a verseny szervezőjének.

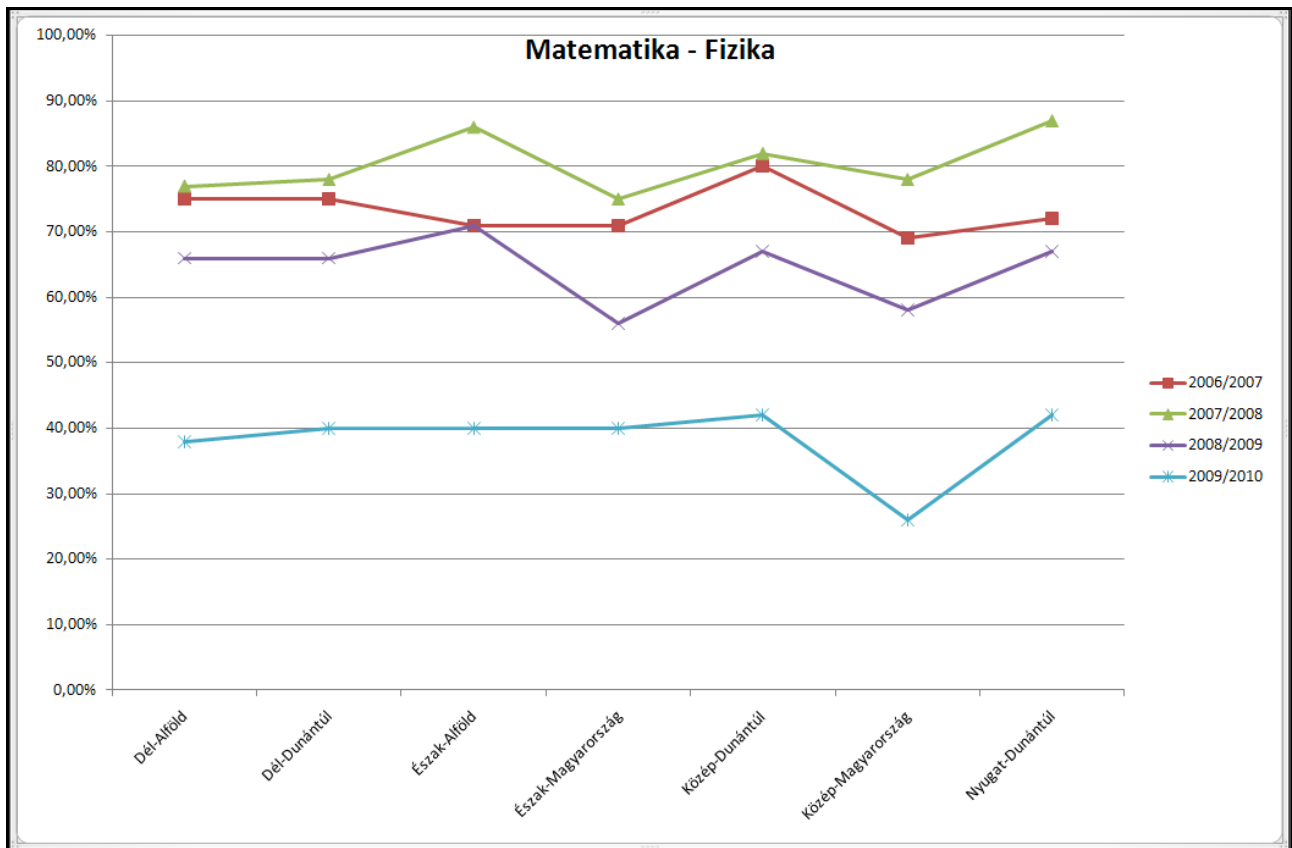
Az iskolai fordulóban elért eredmények, illetve az egyes régiókban a különböző tantárgyakból kialakuló bejutási szint alapján következtethetünk azokra a különbségekre, amelyek jellemzik a különböző régiók versenyzőit.

A 6–8. oldalakon látható diagramokon tantárgyanként összefoglaltuk az elmúlt évek adatait.

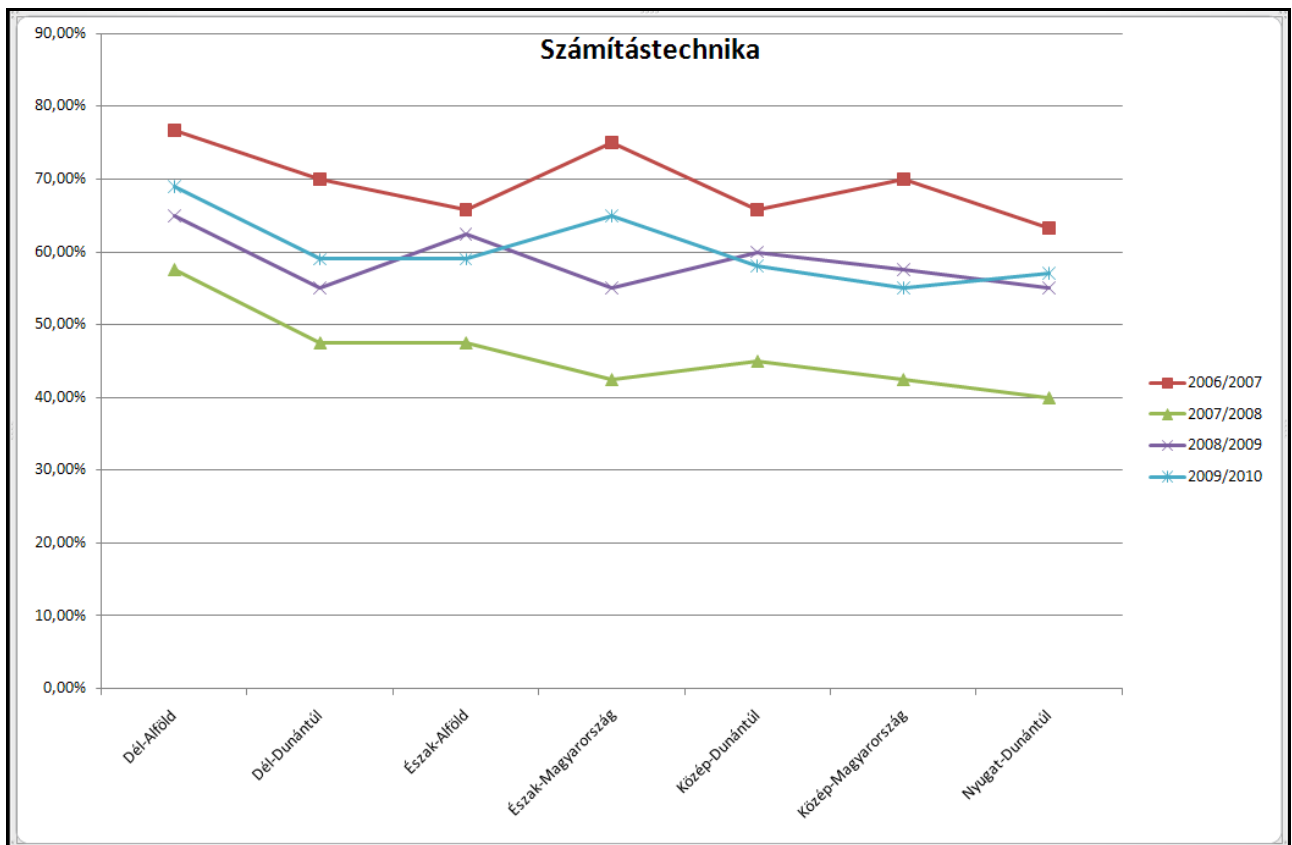
Mindössze egyetlen alkalommal, és akkor is csak a verseny folyamatának egyetlen szegmensére vonatkozó külső értékelést kaptunk a Szakiskolai Fejlesztési Program megbízásából dolgozó szakértői csoporttól, amiben – számos megfontolandó javaslat mellett – kínos egyszerűsítésekkel és félreértelmezésekkel találkozhattunk. A kapott anyagra vonatkozó reflexiókat eljuttattuk az elemzés készítőjének megbízójához, és természetesen a következő évek versenyeinél a megfontolandónak ítélt részletekre még nagyobb figyelmet fordítottunk. Az elemzéseket és a reflexiót is melléklejük a lemezen.

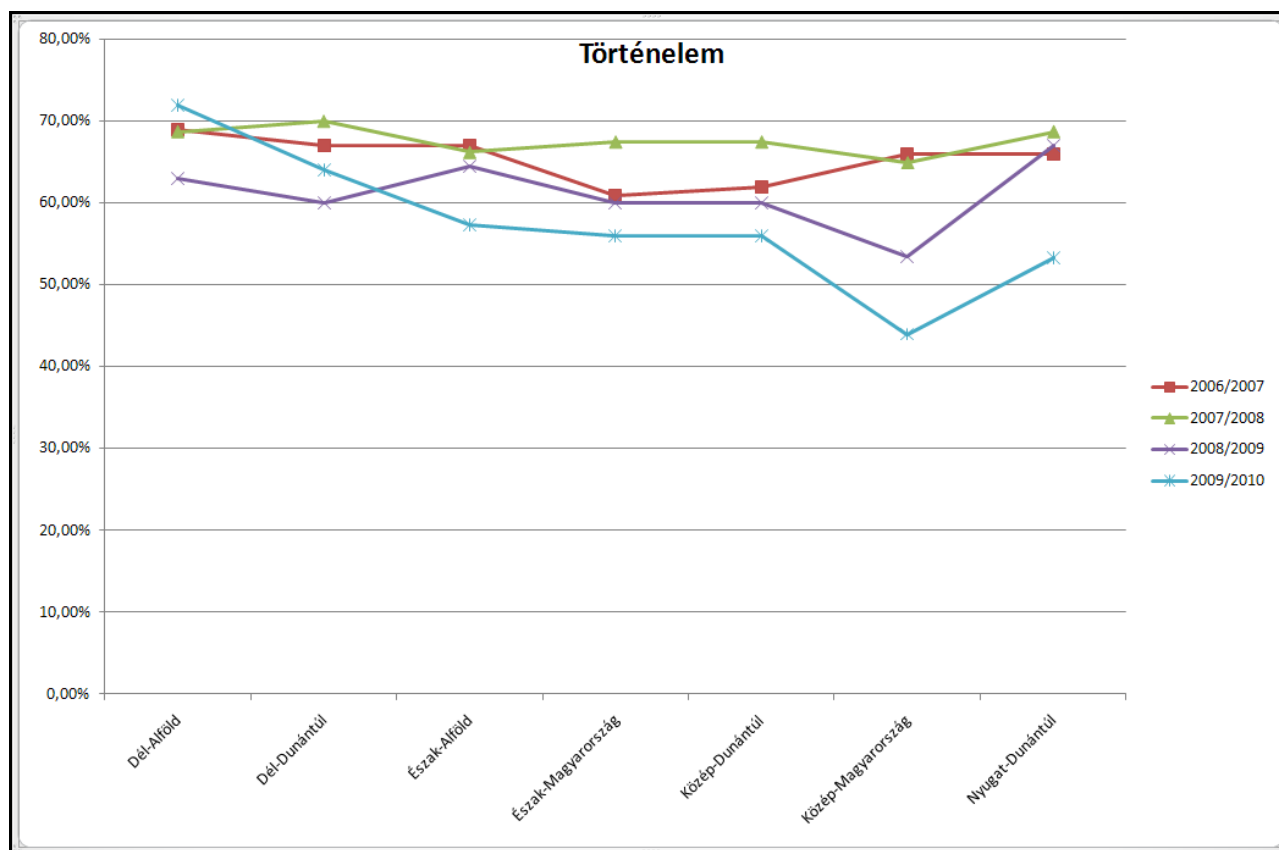
5. diagram

6. diagram

7. diagram

8. diagram

Az országos versenybizottság által felkért tantárgyi bizottságok – akik a feladatsorokat is összeállítják – rangsorolják, ha szükséges felülvizsgálják a beérkezett dolgozatokat, és meghatározzák a regionális fordulóra jutókat. A versenykiírásban meghatározott létszám feltöltése érdekében – egy-egy tantárgyból néhány évben és néhány régióban – sor került a beküldési ponthatár csökkentésére is, mert a kitűzött feladatsor nehezebbnek bizonyult a versenyzők számára a kitűzők által vártnál. A versenybizottság – rendszerint január végén tartott ülésén, a tantárgyi bizottságok javaslatai alapján – meghatározza a tantárgyanként és régióként bejutó versenyzőket, illetve dönt arról, hogy az esetlegesen visszalépők helyére milyen algoritmus alapján hív be új versenyzőket.

A vizsgált időszakban a tantárgyi bizottságok tagjai az alábbi pedagógusok voltak:

- Annásiné Mező Anikó történelem
- Bán István matematika – fizika
- Csontó Béla számítástechnika
- Hochvart Judit irodalom – magyar nyelv és helyesírás
- Juhász Sándorné irodalom – magyar nyelv és helyesírás
- Kónyáné Tóth Mária számítástechnika
- Koós Erzsébet matematika – fizika
- Kulcsár Béláné irodalom – magyar nyelv és helyesírás
- Molnár Csaba számítástechnika
- Molnár Erika irodalom – magyar nyelv és helyesírás
- Nagy Andrea matematika – fizika
- Rózsavölgyi Gábor történelem
- Szalay Sándor számítástechnika
- Szucsik Ágnes történelem

A regionális fordulóra jutás az elért teljesítmény alapján készült rangsorban elfoglalt helyezés alapján történik. Holtverseny esetén azon intézmények tanulói élveztek előnyt, amelyekből kevesebb tanuló jutott be az adott tantárgy, illetve az összes tantárgy esetében a regionális fordulóra. Ez a szempont ugyan részben ellene szól a telje-

sítmény szerinti továbbjutásnak, de biztosította, hogy az intézmények lehető legszélesebb köre érezze magáénak tanulói felkészítését.

A versenybizottság a nevező iskolák kapcsolattartóin keresztül (e-mailben) tájékoztatta az intézményeket az aktualításokról, továbbá a verseny – ezen információkat is tartalmazó – honlapját is folyamatosan frissítettük.

Az első fordulóban elért teljesítmény jutalma a második fordulóra történő bejutás, további díjakat a versenybizottság nem ad ki, de – ettől függetlenül – az intézmények szaktanárai saját értékelési rendjüknek megfelelően számos elismerési formát alkalmaztak.

Regionális forduló

A regionális fordulóra tantárgyanként és régióként 20-20 versenyzőt hívunk be. A regionális fordulóban minden versenyző egyetlen tantárgyból indulhatott, hiszen a versenyek időpontjai azonosak voltak minden tantárgy esetében. Azon versenyzők, akik több tárgyból is jogosulttá váltak az indulásra, maguk dönthették el, hogy melyiket választják a továbbiakban. Amennyiben ilyen döntésről értesítést nem kaptunk, akkor azt ajánlottuk fel, amelyikből a helyezési száma kisebb volt.

A regionális fordulók helyszíneit lehetőség szerint a régiók földrajzi középpontjában található szakképző intézmények közül választottuk ki, de előfordultak olyan külső feltételek, amelyek ezen feltételtől való eltérést eredményeztek. A rendezvénysorozat költségvetése ugyan minden esetben tartalmazta a regionális fordulók költségeinek fedezetét is, de minden helyszínt biztosító intézmény maga is hozzájárult a verseny lebonyolításának sikeréhez. A helyszínt biztosító intézmények pedagógusai közül kerültek ki a felügyeletet biztosító kollégák, illetve a beérkező versenyzők regisztrációját is az intézmények biztosították.

A verseny ideje alatt a kísérők számára szervezett szakmai programok során lehetőség nyílt a rendező intézmények megismerésére is, továbbá a szakképzés időszzerű kérdéseinek megvitatására is. A programok szervezését a rendező intézmények – a regionális, illetve helyi oktatási és szakképzési szervekkel, intézményekkel együttműködésben – végezték.

A regionális forduló helyszínein a tantárgyi versenybizottságok képviselői – helyszínenként 2-2 fővel – is jelen voltak minden esetben. Az ő feladatuk volt a verseny szakmai felügyelete, illetve az elkészített dolgozatok összegyűjtése és a versenyközpontba szállítása.

A dolgozatokat kódoltuk, a kódot és a dolgozatot a javításra történő átadás előtt szétválasztottuk, tehát – a javítás során – a dolgozat írójának személye a javító számára ismeretlen maradt. A regionális fordulóban készült dolgozatok javítását a tantárgyi bizottságok tagjai végezték. Így biztosítottuk az egyenlő elbírálást minden versenyző számára. Természetesen az iskolai fordulók értékelése során is a javítási útmutató szerint történt a javítás, de a legnagyobb körütekintés mellett sem zárható ki bizonyos mértékű szubjektivitás a javító részéről. Különösen fokozott a veszélye ennek akkor, amikor a saját tanítványok eredménye kihatással lehet a javítást végző szakmai teljesítményének megítélésére is. A regionális fordulóra jutást megelőzően a versenybizottságok csak a bejutásra esélyes dolgozatok esetében tudtak arra kellő figyelmet fordítani, hogy ott véletlenül se fordulhassanak elő a javítási útmutatótól való eltérésekből fakadó többletpontok vagy ponthiányok.

A feladatsorokat, illetve megoldásaikat és a javítási útmutatókat – honlapunkon – a versenyt követő naptól tettük elérhetővé minden érdeklődő száma. Ennek következtében a versenyzők már másnap elemezni tudták tanáraikkal a feladatok megoldásait, felmérhették saját eredményüket. A dolgozatok javításával kapcsolatban utólagos észrevétel, kifogás nem érkezett a versenybizottsághoz.

A regionális fordulót követő három héten belül minden tanévben véglegesítettük a regionális forduló eredményét, döntöttünk az 1–6. helyezettekről, akiket elismerő oklevéllel jutalmaztunk. A dolgozatok javítását követően – a versenykiírásban szereplő algoritmus alapján – állapítottuk meg az országos döntőbe jutó tantárgyanként 20 versenyző személyét.

A regionális versenyek első helyezettei mindenképpen résztvevői voltak az országos döntőnek minden tantárgyból. A fennmaradó helyekre a dolgozatokban nyújtott teljesítmény alapján kialakuló sorrend szerint hívtunk be versenyzőket. Amennyiben valamelyik versenyző – bármilyen ok miatt – lemondta a részvételét, akkor a sorban következő került a helyére. Esetleges holtverseny esetén a regionális fordulóra jutásnál leírt preferenciák értelem szerű módosításának megfelelően jártunk el, azaz azonos teljesítmény esetén azokat a régiókat részesítettük előnyben, ahonnan az adott tantárgyból, illetve összességében kevesebb volt a továbbjutó.

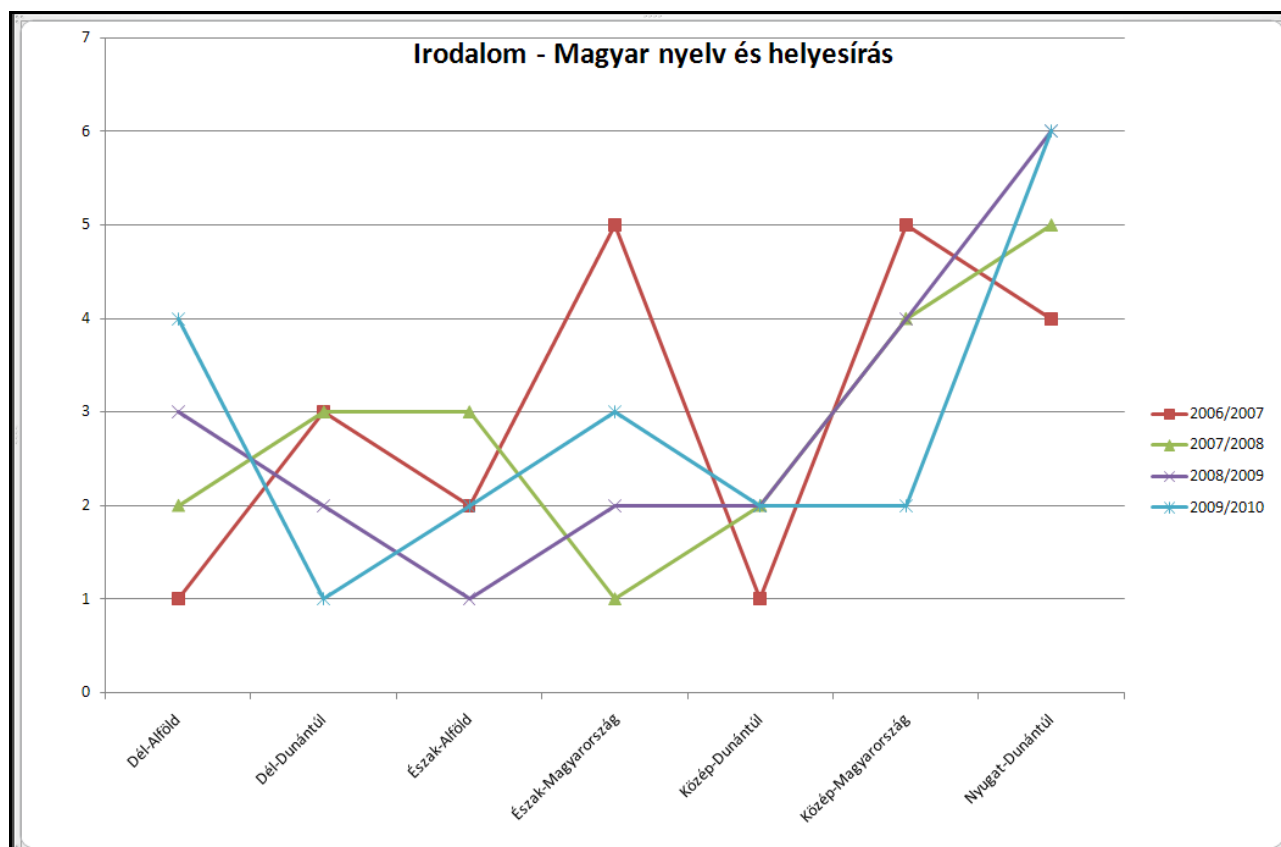
A kiválasztás ezen szempontja is részben ellene hat a szigorú teljesítményelvű kiválasztásnak, de úgy tapasztaltuk, jó hatással van azon régiók intézményeinek későbbi hozzáállására, amelyekben egy-egy évben nem úgy jött ki a lépés, ahogy szeretnék volna.

A regionális fordulóban induló versenyzők és kísérőik útiköltségét saját intézményük fedezte, de a versenyzők térítésmentesen, kísérőik pedig önköltségi áron – külön kérésre – kaptak ebédet a verseny helyszínén, illetve üdítőt és uzsonnát a versenyt követően. A versenyt kísérő szolgáltatások ilyen megszervezésével is szeretnék volna a résztvevők számára kifejezni, hogy fontosnak tartjuk részvételüket és teljesítményüket.

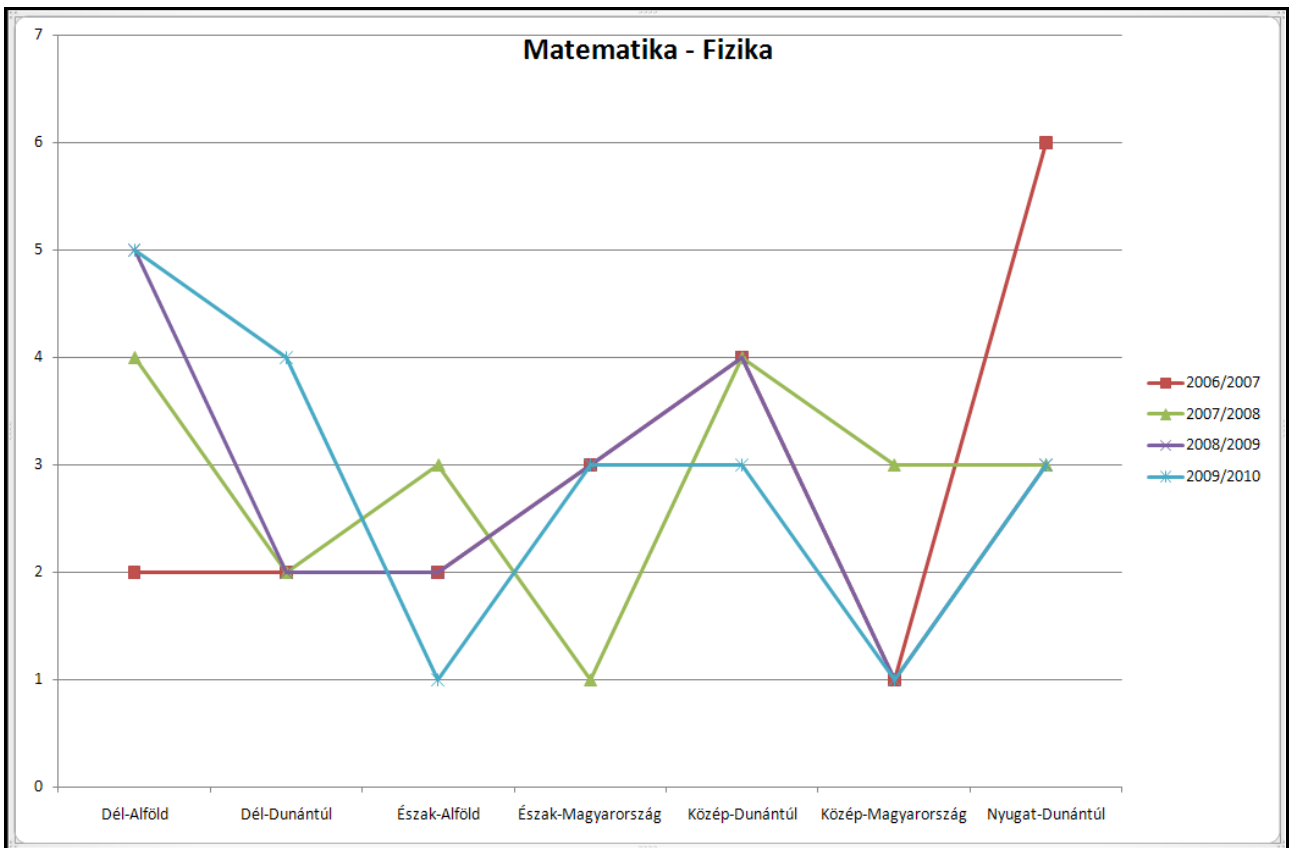
A regionális fordulók eredményeinek összehasonlíthatóságát a feladatsorok és a javítók személyének azonossága biztosítja. A 10–12. oldalak diagramjain bemutatjuk, hogy egy-egy régióból hányan jutottak be az egyes tantárgyi versengések országos döntőjébe, ami utal a versenyzők teljesítménye közötti regionális eltérésekre, az egyes régiók intézményi teljesítményeinek egyenletességére, továbbá arra, hogy kimutatható-e az egyes régiók intézményei között tartós különbség az egyes tantárgyakban nyújtott teljesítményre vonatkozóan.

A diagramok elemzését, azokból következtetések levonását az olvasóra hagyjuk, hiszen több szálon is el lehet indulni. Érdekes, hogy a diagramokon mindössze egy-egy régióban és egy-egy tantárgyból lehet egyértelműen arra következtetni, hogy ott a versenyzők teljesítménye egyenletesen kiemelkedik a többiek közül. Nem elemeztük azt a kérdést, hogy ez köthető-e egyetlen intézmény pedagógusainak és diákjainak kiemelkedő teljesítményéhez, vagy sem. Azt sem vizsgáltuk, hogy a többi esetben miért nem tapasztalható ilyen egyértelműen kiugró teljesítmény.

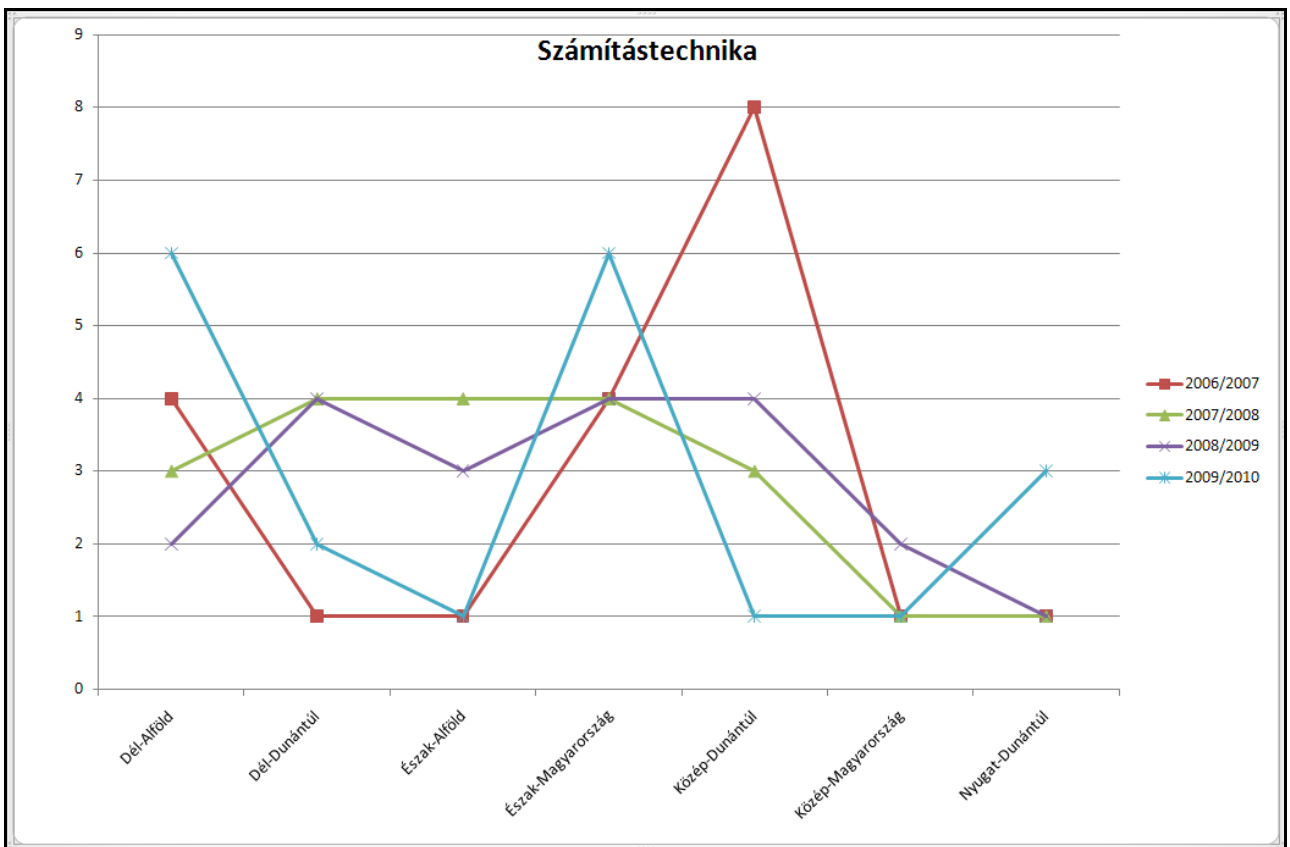
Érdekesek a diagramok azon részei, ahol az egyes évek közötti ugrások nagyok, ami talán arra utalhat, hogy mennyire következetes és folyamatos (vagy éppen esetleges) a régiók intézményeinek felkészítő munkája.

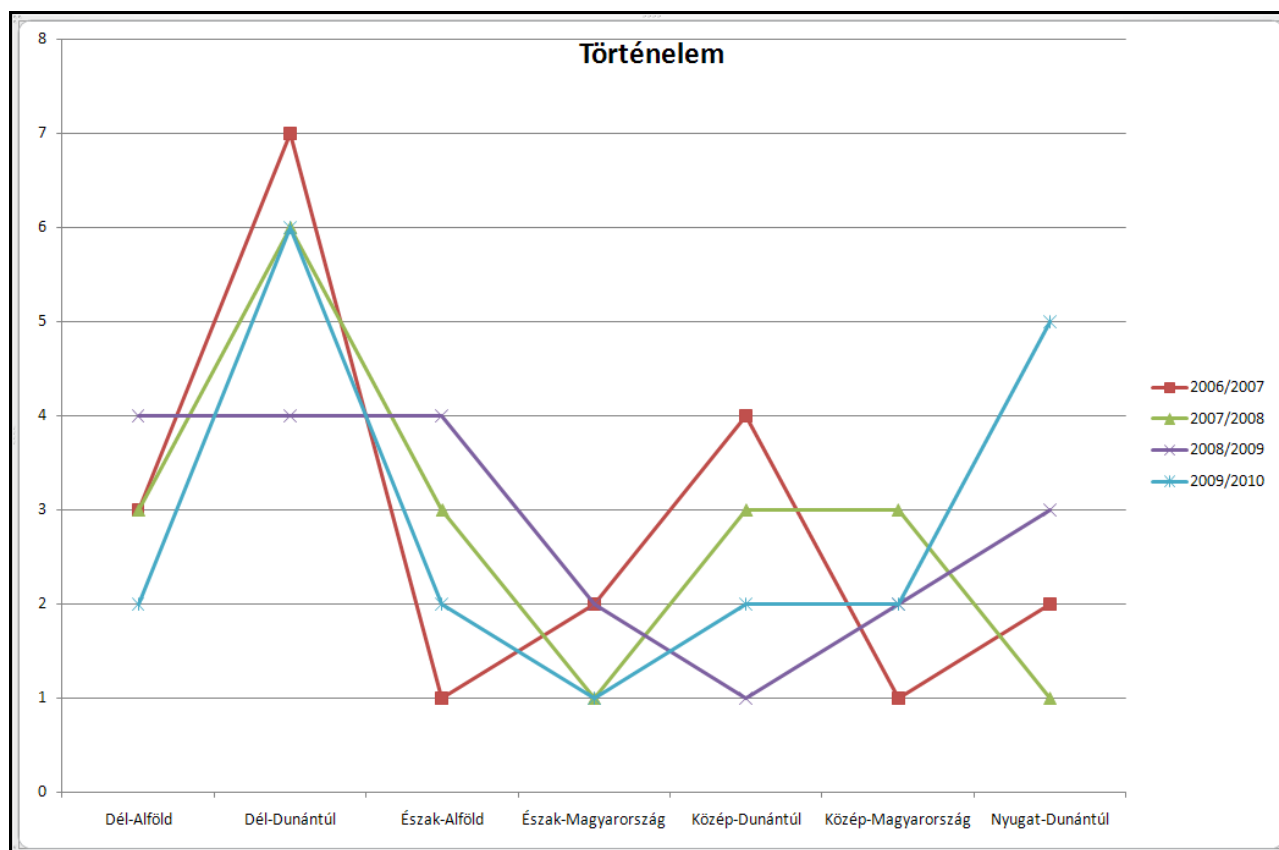
9. diagram

10. diagram

11. diagram

12. diagram

Országos döntő

Az országos döntő kétnapos esemény. A rendezvénynek helyszínt biztosító intézmények munkáját úgy zavartuk legkevésbé, illetve az ország különböző településeiről történő odautazást akkor lehetett megoldani, ha a rendezvény pénteken kora délután kezdődött és szombaton a közös ebéddel véget is ért. A versenybizottság fontosnak tartotta és tartja ma is, hogy a versenynek helyszínt adó intézmény, illetve település rendszeresen változzon. Ezáltal is rá tudtuk irányítani a figyelmet egy-egy térségre, illetve lehetőséget adtunk a legjobban teljesítőknek az ország valamely – tőlük esetleg távol eső – részének alaposabb megismerésére. Ennek sajnos egyik velejárója, hogy a megközelítés nem minden versenyzőt küldő intézmény számára jelentett azonos terhet.

Az országos döntők helyszínei voltak:

2005/2006	Kereskedelmi, Mezőgazdasági, Vendéglátóipari Szakközép-, Szakiskola és Kollégium, Eger
2006/2007	Krúdy Gyula Gimnázium, Idegenforgalmi, Vendéglátóipari Szakközépiskola és Szakiskola, Győr
2007/2008	Széchenyi István Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakképző Iskola, Kaposvár
2008/2009	Kecskeméti Humán Középiskola, Szakiskola és Kollégium Széchenyi István Idegenforgalmi, Vendéglátóipari Szakközépiskola és Szakiskolája, Kecskemét
2009/2010	Bolyai János Fővárosi Gyakorló Műszaki Szakközépiskola és Kollégium, Budapest

Az országos döntőbe jutott versenyzők szállás- és étkezési költségeit a verseny költségvetéséből fedeztük, de az utazás, illetve a kísérők teljes költsége az intézményeket terhelte. Eddig nem érkezett hozzánk olyan visszajelzés, hogy a költségek miatt nem tudták biztosítani valamely bejutott tanuló részvételét a döntőn.

Több visszajelzés megerősítette számunkra, hogy a döntőbe jutás algoritmus (minden régióból az első automatikusan bejut, a többi helyre pedig a dolgozatok eredménye alapján lehet bekerülni) több szempontból is jó, hiszen

alkalmat ad az egyes régiókban működő intézmények eredményességének összehasonlítására is, illetve garantálja, hogy minden régió képviseltesse magát akkor is, ha versenyzői egy adott évben esetleg kevésbé voltak eredményesek. Természetesen előfordulhat, hogy a régió egyetlen továbbjutója az adott tantárgyból éppen nem tud megjelenni a versenyen, de ez rendkívül ritka volt az országos döntő esetében. Egyetlen észrevétel érkezett ezen kiválasztási elv ellen érvelve olyan indoklással, hogy az egyes régiókban eltérő pontszámmal lehet bejutni a második fordulóra. Ez igaz, de ennek kiküszöbölésével a fent részletezett előnyöket elveszítenénk.

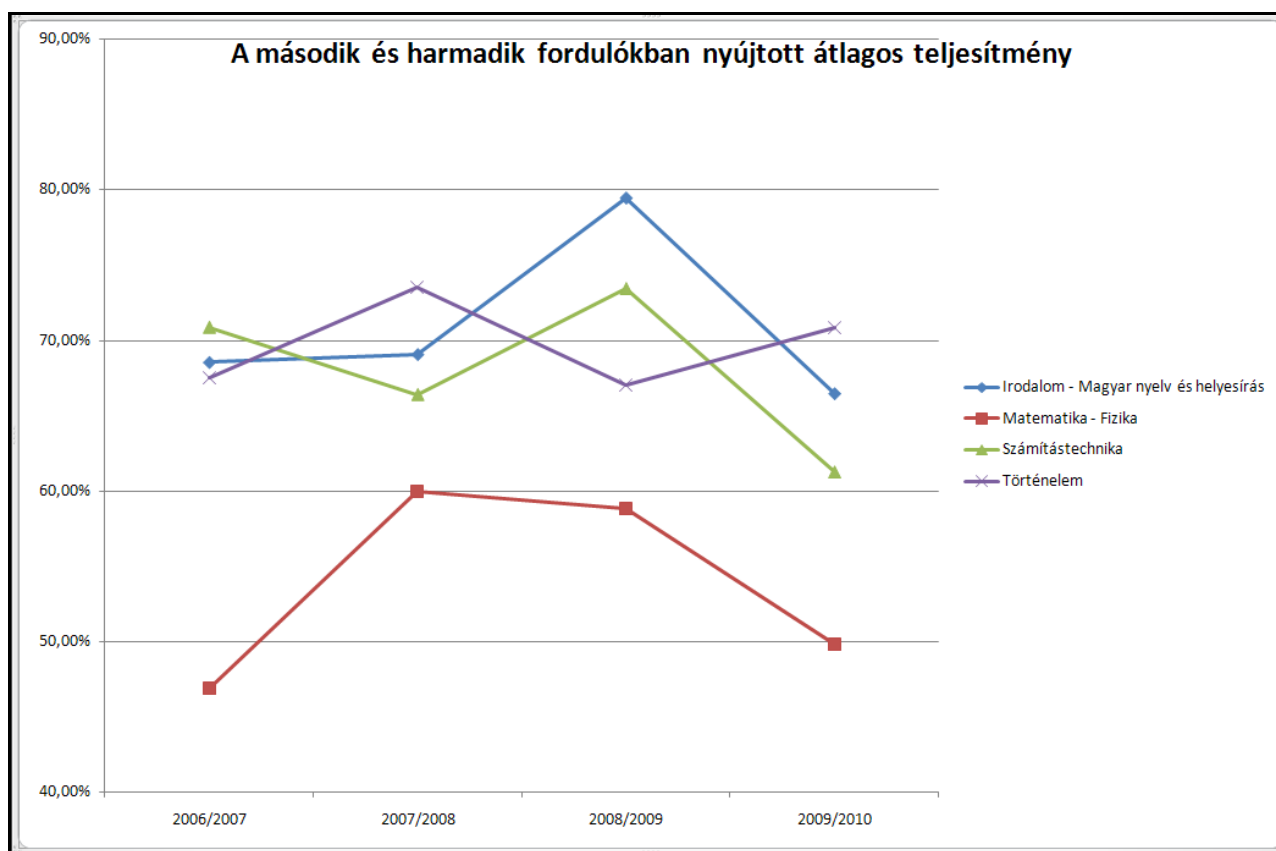
Az országos döntőbe jutott versenyzők – esetenként egy-egy kivétellel – meg is jelentek a rendezvényen. Örövendetesnek tartjuk, hogy a versenyzőkkel közel azonos számú felnőtt (jobbára a felkészítést végző tanáraik, de érdeklődő szülők is voltak közöttük) is elkísérte őket a döntő helyszínére.

A rendezvénynek helyszínt biztosító intézmény minden esetben megszervezte, hogy a résztvevők megismerkedhessenek a település nevezetességei mellett az intézmény sajátosságaival is.

Az országos döntő megrendezéséhez – a legtöbb értékelt évben – jelentős segítséget kaptunk a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézettől, hiszen ők biztosították a rendező intézmény költségeinek (terembérelti díjak, versenyzők szállása, ellátása) megtérülését, illetve ők kötöttek szerződést a versenybizottság tagjaival a személyi költségek fedezésére is.

Az országos döntő helyszínén – az ünnepélyes megnyitót követően, a délutáni verseny ideje alatt – előadást és konzultációt szerveztünk a kísérők részére valamely, a szakképzés mindennapjait jelentősen befolyásoló kérdés-körben.

Az országos döntő résztvevőinek összevont (a II. és III. fordulóban együttesen) nyújtott teljesítményét mutatja a következő diagram:

13. diagram

Tekintettel arra, hogy – a versenyben legjobb teljesítményt nyújtókra is figyelemmel – a feladatsorok nehézségi szintje is nőtt, továbbá a kiírás szerinti résztvevői kör is leszűkült a 9–10. évfolyamok tanulóira, nem vonhatunk le egyértelmű következtetést a görbék alakja alapján. A rendelkezésünkre álló adatokból az is kiderült, hogy egy-egy év országos döntőjének résztvevői között 30–50% teljesítménykülönbség is mutatkozott.

A versenybizottság szervezőmunkájával összegyűjtött, valamint az országos döntőnek helyszínt biztosító intézmény és fenntartója felajánlásából következően minden évben az országos döntő valamennyi résztvevője oklevélet és tárgyjutalmat is kapott.

Tartalmi szempontok

A versenybizottság mindvégig kitartott az induláskor megfogalmazott néhány olyan alapelv mellett, amelyek a verseny tartalmi elemeit határozták meg.

- A legfontosabb a szakiskolai követelményrendszerhez való szigorú ragaszkodás. Természetesen nem segítette a munkánkat az egymással párhuzamosan futó, de lényeges pontokon eltérő követelmények léte, de – a visszajelzések alapján – sikerült megoldanunk a problémát.
- Az iskolai fordulótól kezdődően azonos feladatsort kell teljesítenie minden versenyzőnek, hogy az eredmények összevethetők legyenek azon tanulók számára is, akiknek teljesítménye még a regionális fordulóba jutáshoz sem volt elegendő.
- A versenyen többféle kompetenciaterületet érintő feladatok megoldását várjuk el az egyes tantárgyakon belül, azaz az országos döntő minden tantárgy esetében két – eltérő követelmények teljesítését megkívánó – részből áll.
- Az informatika (számítástechnika) alkalmazásának kompetenciáját a versenyzőktől is, de a versenyben résztvevő intézményektől is elvárjuk. Ennek egyik eleme a számítástechnika tantárgyi verseny szigorúan alkalmazói ismeretkörben való meghirdetése, illetve az egyes fordulókból az „irodai szoftverek” alkalmazási ismereteinek széles körét megkívánó feladatok kitűzése. A másik elem a lebonyolítás informatikai támogatottságának biztosítása, illetve a kommunikáció digitális csatornákra terelése.

A verseny „hozadékai”

- A verseny elindítását megelőző években nem sikerült ennyi szakiskolát és ennyi tanulót – dokumentált módon – mozgósítani annak érdekében, hogy közismereti területen összemérjék tudásukat, felkészültségüket.
- A szakiskolák 9–10. évfolyamos tanulóinak nem áll rendelkezésére más közismereti versenyzési lehetőség, ahol egymással mérhetik össze teljesítményüket.
- A versenyzők és pedagógusok számára a verseny lehetőséget és kihívást jelent, a jó eredmények sikerélményhez juttatják őket.
- A szaktanárok már az iskolai fordulóban is kapnak tantárgyanként egy-egy feladatsort, melyet szabadon használhatnak a jövőben is.
- „Rákényszerülnek” az intézmények arra, hogy interneten keresztül bonyolítsák az adatforgalmat (kapcsolattartás, feladatok letöltése, az első forduló eredményének továbbítása stb.), így az informatikai kapcsolattartás előnyeit sikerül a gyakorlatban is érzékeltetnünk, illetve biztosítjuk a versenyzők és a felkészítők független hozzáférését az információkhoz.
- Teljes nyilvánosság előtt történik minden lépés, az eredményekről már a kihirdetésüket követő napon tájékozódhat mindenki a www.suliszerviz.com honlapon keresztül.

Debrecen, 2010. május 3.

Kónyáné Tóth Mária

Molnár Csaba

Szalay Sándor